

Aan: Provinciale Staten

Onderwerp:

Proces nieuwe windzoekgebieden

Geachte Statenleden,

Met deze brief geven Gedeputeerde Staten invulling aan de toezegging EE/T.2025.022 om het vervolgproces rond de herziening Omgevingsbeleid en de relatie met het onderzoek naar nieuwe windzoekgebieden uiteen te zetten. Wij betreuren het dat er onduidelijkheid en zorgen zijn ontstaan over de stappen in de beleidsvoorbereiding rondom windenergie. Met deze brief beogen wij helderheid te bieden over de stand van zaken, de rol van gemeenten en provincie en de stappen die voor ons liggen. Het doel is dat we een goed gesprek kunnen voeren over het proces. De uiteindelijke afweging bij het vaststellen van Omgevingsbeleid moeten uw Staten met zorg en aandacht maken.

Als het gaat om realisatie van windenergie staat voorop dat gemeenten de regie houden, dat inwoners en RES-partners zorgvuldig worden betrokken. Daarnaast is het van belang dat ieder, vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid, als RES-partners betrokken blijven en werken aan het realiseren van de RES-doelen en de afspraken uit het Klimaatakkoord.

Gemaakte afspraken in de RES-regio's

Om de doelen uit het Klimaatakkoord om 55% minder broeikasgassen uit te stoten in 2030 te realiseren, hebben Provinciale Staten (PS), gemeenten en waterschappen in 2021 samen de [RES 1.0 vastgesteld](#), met de afspraak om in 2030 6,3 tot 6,8 TWh hernieuwbare elektriciteit op te wekken. Deze doelen zijn [vastgelegd in het Omgevingsbeleid](#) en bevestigd in het [coalitieakkoord 2023-2027](#). De doelstellingen zijn een tussenstap in het bereiken van de beleidsambitie 'Schone energie voor iedereen' in de Omgevingsvisie.

Voortgang RES'en

Sinds de vaststelling van de RES 1.0 in 2021 door PS, waarin Zuid-Holland zich heeft gecommitteerd aan het realiseren van 6,3 tot 6,8 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030, is de voortgang regelmatig met uw Staten gedeeld. In de [GS-brief](#) Routekaart Regionale Energie Strategie (RES) Elektriciteit [PZH-2024-850280783] is onderscheid gemaakt tussen drie typen RES-regio's:

1. regio's die hun bod al gehaald hebben, of in zicht hebben (Hoeksche Waard, Goeree-Overflakkee);
2. regio's met afspraken over vervolgstappen (Alblasserwaard, Rotterdam-Den Haag);
3. regio's die nog achterlopen zonder concrete planning (Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden).

Voor deze laatste categorie stelden GS voor aanvullende windlocaties te gaan onderzoeken, de zogeheten RES Routekaart. Een van de aanleidingen tot het schrijven van de RES routekaart is dat gemeenten aangeven dat provinciaal beleid te weinig ruimte biedt voor realisatie RES doelstellingen. Dit traject is door uw Staten bekrachtigd met het vaststellen van de [Startnotitie Herziening Omgevingsbeleid 2025](#)¹ op 18 september 2024. In de Startnotitie staat: "In de RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden is meer inzet nodig om tot concrete zoeklocaties te komen. De provincie neemt hierin haar verantwoordelijkheid en komt binnenkort met een aanpak hiervoor. Uitgangspunt daarbij is dat de RES-partners de ruimte krijgen om zelf zoeklocaties voor windenergie aan te dragen bij de provincie. Als de RES-regio in het najaar nog steeds geen concrete plannen en/of zoeklocaties voor windenergie heeft gekozen, dan zal de provincie zelf zoeklocaties aandragen voor onderzoek in het OER.". De OER (Omgevingseffect Rapportage) is een technisch onderzoek voor zoeklocaties in de RES-regio's. Voorkeurslocaties die gemeenten hebben meegegeven, zijn meegenomen in het OER dat vanaf begin dit jaar is opgestart.

Regionale en gemeentelijke regie

De RES'en zijn vanuit een bottom-up proces tot stand gekomen en vastgesteld door gemeenteraden, algemeen besturen van waterschappen en door PS. Tot nu toe is de regie bewust bij de gemeenten neergelegd, en dat blijft ook de insteek. Gemeenten hebben binnen hun RES-regio's de verantwoordelijkheid gekregen om de afspraken uit de RES 1.0 verder ruimtelijk te vertalen en voorstellen uit te werken om hun bijdrage aan de klimaat- en energiedoelen te realiseren binnen de kaders van het provinciaal Omgevingsbeleid. Deze lijn is tot nu toe ongewijzigd: gemeenten behouden de regie en de ruimte om in hun eigen tempo, met oog voor participatie en lokaal draagvlak, stappen te zetten richting het behalen van hun RES-doelstellingen.

Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat de zoekgebieden uit RES 1.0 hiervoor niet toereikend zijn, waardoor aanvullende zoekgebieden nodig zijn. Dit wordt ook geconcludeerd in het RES Voortgangsdokument 2025 van RES Holland Rijnland. De RES Midden-Holland concludeert in het voortgangsdokument 2025 dat een groot deel van het regionale RES-bod technisch goed haalbaar is met zon en wind in de huidige (reserve-)zoekgebieden van de RES 1.0. De reserve-zoekgebieden voor windenergie uit de RES 1.0 van Midden-Holland zijn niet opgenomen in het provinciaal

¹ Statenbesluit - Startnotitie Herziening Omgevingsbeleid 2025 (7665)

Omgevingsbeleid. RES Rotterdam-Den Haag concludeert in het voortgangsdokument dat de regio hard moet inzetten op bestaande zoeklocaties, alles op alles moet zetten om de projecten die in de pijplijn zitten te realiseren én het gesprek moet aangaan over nieuwe zoekgebieden om de pijplijn weer aan te vullen. RES Drechtsteden concludeert in haar voortgangsrapportage dat het RES-bod juist wel weer in zicht is gekomen.

De provincie ondersteunt het proces om te komen tot het behalen van de doelstellingen door duidelijke kaders en instrumenten aan te bieden en gemeenten waar nodig te faciliteren. Wanneer de voortgang dreigt te stagneren, neemt de provincie initiatief om het proces weer op gang te brengen, bijvoorbeeld met de Omgevingseffectrapportage (hierna: OER) als onderdeel van de herziening van het Omgevingsbeleid. Een ander voorbeeld is de RES Rotterdam-Den Haag, waar de provincie de planMER-procedure heeft voortgezet om de voortgang te waarborgen en zo de regio te ondersteunen. Daarbij is duidelijk dat in Rotterdam-Den Haag aanvullende zoekgebieden nodig zijn om de doelstellingen te behalen, wat betekent dat er nieuwe locaties moeten worden aangewezen. Zo wordt voorkomen dat de provincie een vertragende factor wordt en ruimte wordt gemaakt in provinciale beleid. Tegelijkertijd wordt geborgd dat de gezamenlijke afspraken uit het Klimaatakkoord gerealiseerd kunnen worden.

Samen met de RES-partners willen we de doelen realiseren, waarbij de gemeenten de regie behouden. De provincie bespreekt de voortgang met de gemeenten en biedt ondersteuning waar dat nodig is. Het OER is daarbij een hulpmiddel om samen zorgvuldige afwegingen te maken binnen de kaders van het provinciale Omgevingsbeleid.

Participatie en communicatie

Het grote aantal reacties op de conceptresultaten t.b.v. het OER-onderzoek laat zien dat het onderwerp leeft in onze provincie en dat heldere communicatie en goede participatie, zowel met RES-partners als met inwoners, noodzakelijk zijn. Zodra door GS een besluit is genomen over de ontwerp herziening Omgevingsbeleid en de terinzagelegging start, zetten wij actief in op communicatie met de omgeving. Dit begint bij het goed informeren van de inwoners en andere betrokkenen over het proces en de inhoud. Daarna volgt raadpleging. Op die manier worden inwoners ruim voordat er sprake is van concrete projecten meegenomen in het proces. Zo willen wij bijdragen aan een zorgvuldig en transparant proces dat breed wordt gedragen.

Mogelijkheden voor inzet instrumentarium

Er zijn verschillende instrumenten uit de Omgevingswet die in gezet kunnen worden, waaronder het omgevingsprogramma, de omgevingsvisie en de omgevingsverordening. Daarnaast kan de provincie projectbesluiten nemen. Als aanvragen daarvoor binnenkomen bij GS, moeten zij dit in behandeling nemen.

Huidige stand van zaken

Omdat het stellen van kaders voor windparken (aanwijzen van nieuwe zoekgebieden) een MER-plichtige² wijziging is, wordt hiervoor een OER opgesteld. De conceptuitkomsten zijn op 27 juni 2025

² Vanaf 3 windturbines of meer is een mer-beoordelingsplicht aan de orde (waaruit een mer-plicht kan volgen), voor windparken van 20 windturbines of meer is altijd een mer-plicht aan de orde.

met PS besproken in een technische sessie en vervolgens gedeeld met de betrokken RES-regio's. Deze hebben tot 1 oktober de gelegenheid om te reageren. Op basis daarvan zullen GS een voorstel voor vervolgstappen met PS en de regio's delen.

Naar aanleiding van vragen uit uw Staten is een juridische check uitgevoerd door de landsadvocaat, die bevestigt dat het gevolgde proces voldoet aan de wettelijke vereisten voor een plan-MER-plichtig herzieningsproces van het Omgevingsbeleid. Het document "concept-uitkomsten OER windenergie" is volgens de landsadvocaat nog geen volwaardig plan-MER (of OER), maar een opsomming van tussentijdse uitkomsten van een deelonderzoek. GS hebben dit daarom ook als conceptresultaten van het OER gedeeld en werken aan het compleet maken van de OER, zodat de OER, na afronding en toetsing, zorgvuldig kan worden ingezet voor besluitvorming.

Uw Staten stellen de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vast. Om dit mogelijk te maken leggen wij dit najaar het voorstel met de ontwerpwijzigingen van Omgevingsvisie, -verordening en -programma, inclusief het OER, ter inzage. Daarmee ontstaat ruimte voor inspraak van gemeenten en inwoners, waarna PS voor de zomer van 2026 een besluit hierover kunnen nemen.

Er is een brede verkenning van mogelijkheden binnen de betreffende RES-regio's nodig, ook in het Groene Hart en de Duin- en Bollenstreek. In het huidige Omgevingsprogramma is vastgelegd dat GS in deze fase niet meewerken aan de uitwerking van zoekgebieden voor windenergie in het Groene Hart. Van concrete uitwerking is nog geen sprake; wel is dit technisch onderzoek (OER) gedaan om uitwerking van de RES-doelen ruimtelijk mogelijk te maken en het vervolg van de RES-routekaart richting te geven.

Vervolgstappen

Het vervolgproces voorziet in vaststelling van het ontwerp-Omgevingsbeleid door GS in oktober 2025, gevolgd door terinzagelegging tot 8 december 2025. Als de terinzagelegging is afgerond, verwerken GS de reacties naar statenvoorstellen, waarna PS in juni 2026 het definitieve besluit nemen (uitgezonderd het omgevingsprogramma, omdat deze vaststelling een GS bevoegdheid is). De uitwerking van zoekgebieden en de toelating van windturbines kan pas door gemeenten plaatsvinden nadat Provinciale Staten dit mogelijk hebben gemaakt via een besluit over de Omgevingsverordening. De provincie kan deze uitwerking ook zelf oppakken via een door Gedeputeerde Staten vastgesteld projectbesluit, waarbij GS onderkennen dat betrokkenheid van Provinciale Staten hierbij noodzakelijk is. Deze vervolgstappen zijn in deze fase niet aan de orde.

Het is van groot belang dat er tijdig besluiten worden genomen in het belang van zowel de RES-regio's als de gemeenten en de provincie. Alleen zo kan richting worden gegeven aan het vervolg van de RES-routekaart en verdere stagnatie bij het behalen van de doelen in RES Holland Rijnland en RES Midden-Holland worden voorkomen. Zonder aanvullende stappen raken de afgesproken doelen verder uit beeld, met negatieve gevolgen voor netcongestie, leveringszekerheid en de betaalbaarheid van energie. Hier ondervinden de inwoners en ondernemers in onze provincie de gevolgen van. Heldere keuzes en een goede samenwerking vanuit ieders rol en positie zijn daarom onmisbaar om de afspraken met de RES-partners waar te maken en de energieopgave van de provincie duurzaam te borgen. Zo werken we gezamenlijk aan een robuust, betaalbaar en toekomstbestendig energiesysteem voor Zuid-Holland.

Mocht u nog meer vragen hebben, beantwoorden wij deze graag. In bijlage 1 vindt u nog verdere achtergrond informatie en in bijlage 2 een tijdslijn van proces zoals hierboven beschreven. Een afschrift van deze brief zal ook gedeeld worden met de RES-regio's Holland Rijnland en Midden Holland. Hiermee beschouwen wij de toezegging als afgedaan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

Achtergrondinformatie

Tijdslijn proces

Afschrift aan

RES Holland Rijn

RES Midden-Holland